Új üdülőtájunk

A mecseki tórendszer

Régi szép tornácos parasztházba lépünk be. A hófehér oszlopokkal és ívekkel tagolt ámbitusról nyíló első szoba a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivatal orfűi kirendeltsége. Működését mindössze néhány nappal ezelőtt kezdte meg, minden vadonatúj benne. A hivatali helyiséghez csatlakozó két szoba még üres, most állítják fel bennük a tárlókat, amelyek az ide szánt kis helytörténeti gyűjteményt befogadják. Országos jelentőségűvé növekvő üdülőterület központjában vagyunk, a Nyugati-Mecsek északi lábánál, Pécstől 15 kilométernyire, ahonnan csaknem száz hajtűkanyarral emelkedő erdei autóúton jutottunk ide föl. Öt kicsi falu központja ez. *Tekeres, Mecsekszakál, Bános, Mecsekrákos* és *Orfű* egyesült itt közös tanácsú községgé; egyre fogyó lakosságú, kihalásra ítélt települések, 1970-ben Tekeresen már csak 102, Mecsekszakálon pedig 77 lelket számláltak össze. Világtól elzárt hegyi falucskák voltak még másfél évtizeddel ezelőtt, nagyra hivatott üdülőtáj részei napjainkban: újra visszahozza beléjük az életet az idegenforgalom.

A Mecsek-vidék népi építészeti hagyományait őrző kirendeltségi épület és helytörténeti múzeumocska előtt hatalmas víztükör csillog három kicsi falu gyűrűjében. Vitorlások hasítják széltében, hosszában: kajakosok, kenusok eveznek rajta seregestül, s magános horgászcsónakok sötétlenek szétszórtan lehorgonyozva. A túlparti erdős hegyvonulat hullámos tükörképe zölden árnyékolja a nagy vízmezőt, sok friss színt kever beléje a partjáig ereszkedő hétvégi házak tarka tömege.

A több mint két kilométer hosszú *Pécsi-tó* ez. Helyén 12 évvel ezelőtt még egy kis patak kanyargott végig füzektől beszegve, tömött füvű rét hosszán, malmokat hajtó múltjára emlékezve. A rét fölött ma csaknem hárommillió köbméter víz fekszik, *az orfűi tórendszer* legnagyobb egysége, a 75 hektár felületű Pécsi-tó.

Orfű üdülőhelyi története 1962-ben kezdődött, amikor az első kisebb mesterséges tavat létrehozták. Pécs kívánta a vizet, a másfél százezres város, amelynek nagyszerű erdős háttere a Mecsek, de szép táji környezetéből teljesen hiányzott a folyó és az állóvíz, amely a természetbe kívánkozó városi tömegek örömét teljessé tette volna. A Mecsek völgyeiben futó patakok viszont kínálva kínálkoztak *sokoldalú üdülőfunkciót betöltő tórendszerek kialakítására.* Az orfűi völgy felső szakaszán, Orfű és Mecsekrákos között épült meg az első völgyzáró gát, felfogta a bőhozamú *Vízfő-forrás* patakjának a vizét, s létrejött a 10 hektár területű *Orfűi-tó*, amely ma a strandolóké és a vízi sportolóké.

Amikor egyesztendős korában láttam, kerekded medencéjében néhol még kiemelték a vízből bóbitás fejüket az elárasztott magasabb fűzfabokrok. Napjainkra körülnőtték a nyaralóházak, de a felfokozott üdülési igényeket már az első esztendőben sem tudta kielégíteni, s 1963-ban megépült hozzá csatlakozóan a második, a sokkal nagyobb *Pécsi-tó*. Ennek megalkotása jóval komolyabb feladatot jelentett, de *Palkó* Sándor, a megyei tanács akkori elnöke tekintélyes erőket tudott mozgósítani a terv végrehajtására. A három évig tartó munka szervezésére, irányítására széles körű társadalmi bizottság alakult, a kivitelezésnél pedig közreműködtek a pécsi és baranyai üzemek, intézmények, ifjúsági szervezetek, tanácsok dolgozói, valamint a honvédek is. Itt épült meg az ország egyik legmagasabb földgátja, amelynek hossza 300 méter, alapjának a szélessége 85, magassága pedig 11 méter. Átlagos mélysége hasonló a Balatonéhoz, s az Orfűi-tavon már átfolyt karsztvíz táplálja.

A lomberdős hegyek ölébe helyezett Pécsi-tó egyformán alkalmas hosszabb üdülésre, hétvégi kirándulásokra és különböző vízi sportok űzésére. Autóút futja körbe, s felfűzi magára a pécsi és baranyai üzemek, vállalatok nyaralóit, a vendéglátó helyeket, a hétvégi házak seregét s a különböző sportlétesítményeket. Hazánkban ez az egyedüli olyan völgytó, amely hullámverésmentes, s ezért nemzetközi kajak- és kenuversenyek lebonyolítására is alkalmas. A tavon rendkívül élénk a vízi sportélet, egyedül motorcsónakot nem engednek rá a vízre, elemi környezetvédelmi okokból.

A Pécsi-tavat 1966-ban adták át rendeltetésének, s azóta a völgy alsóbb szakaszain *két újabb mesterséges tó* létesült, *Tekeres* és *Kovácsszénája* falucskák között. Az első a 29 hektár felületű *Herman Ottó-tó*, amely természetvédelmi terület, halrezervátum, huszonnyolc halfaj él benne. A 16 hektáros *Kovácsszénájai-tó* ugyancsak horgászcélokat szolgál, s ez lesz a rendeltetése az Orfűi-völgy ötödik mesterséges tavának, amely Kovácsszénája és Husztót között kerül kialakításra.

Ha felsétálunk a Pécsi-tó nyugati partvonala fölött húzódó ligeterdős hegyhátra, *átlátunk a szomszédos völgybe, amelyen ugyancsak patak kanyarog végig.* Ennek a völgynek a felső szakaszán búvik meg zöld hegyek koszorújában *Abaliget*, amely a pécsiek kedves kirándulóhelyéből ugyancsak napjainkban válik országos szerepkörű idegenforgalmi központtá.

Abaliget két évtizeddel ezelőtt jelentéktelen falucska volt, egy teljesen elhanyagolt cseppkőbarlanggal, amelyet világítás- és járdahiány miatt látogatni sem lehetett. Az 1957-ben megalakult megyei idegenforgalmi hivatal figyelme elsőnek Abaliget felé fordult, amikor üdülőterületet, kirándulóhelyet keresett a pécsieknek. Kiépítette a barlang 466 méter hosszú fő folyosójának útjait, bevezette a villanyt, s a látogatók részére menedékházat épített a barlangbejárat mellé. A kőből rakott, meredek tetőjű, alpi jellegű ház tágas tetőterében később 32 személyt befogadó turistaszállást alakított ki, s máris meg volt vetve az alapja az idegenforgalomnak.

A barlang bejárása azonban nem jelentett *egész napos programot* az idelátogatóknak, gondoskodni kellett más vonzerőről is. Ezért épült meg 1959-ben *a pécsi üdülőkörzet első mesterséges tava, közvetlenül az abaligeti barlang előtt.* Az itt-ott cseppkövekkel díszített forrásbarlangon átfolyó patak vizének útját félkör alakú gáttal zárták el, s az így kialakult tavon strandot képeztek ki. Két évvel később megépült *a második abaligeti tó*, aztán kemping, étterem, majd három évvel ezelőtt motel létesült az egyre nagyobb vonzású üdülőhelyen. Kezdetben Harkány tehermentesítését várták tőle, de hiába nőtt Abaliget, hiába lett egyre nagyobb a fogadóképessége, Harkány látogatottsága sem csökkent, oly mértékben felfokozódott a belső turizmus az utóbbi évtizedben.

Ülünk az abaligeti első tó fölé magasló, teraszosított domboldalon, az idegenforgalmi kirendeltség irodája előtt, s előttünk — noha hétköznap van, és délelőtt — mozgalmas élet. A fürdő- és csónakázótavat körülvevő park füzekkel, nyírekkel beszegett ösvényein egymást követik a látogató csoportok, s a tavon egyre több csónak ringatózik. „Általános iskolás dömping van egy idő óta" — mondja a kirendeltség vezetője, s igen örvendetes jelenség, hogy az ifjú országjárók száma itt is egyre nő. Abaligeten különben mintegy 400 ezer ember fordul meg évente, a barlanglátogatók száma is meghaladja a 60 000 főt. Egy-egy nyári hétvégen 3000—4000 kiránduló is érkezik autón, autóbuszon vagy gyalogos turistaként. A parkolóhelyen most is nyolc autóbusz áll, köztük két jugoszláv rendszámú, egy székesfehérvári, egy pedig a Nagyatádi Konzervgyár feliratot viseli.

Abaliget *gyógyászati jelentősége* is megnőtt az utóbbi években. 1973-ban húszágyas szanatóriumi pavilon épült a barlangterápiás kezelés szolgálatára. A három-négy hétre beutalt betegek napi négy órát töltenek a barlangban, amelynek kalciumtartalmú páradús levegője jótékony hatással van a légzőszervi megbetegedésekre, a légcsőhurutra, a hörghurutra és a tüdőasztmára. A kísérleti barlanggyógyászat eredményeitől függően, nagyobb befogadóképességű szanatórium létesítése szerepel a közeli megvalósításra váró tervek között.

A tóvidék a gyors felnövés állapotában van. Abaligetet és Orfűt egybehangoltan fejleszti tovább a megyei idegenforgalmi hivatal; központi, megyei és helyi erőforrások segítségével. *Keserű* János, a hivatal vezetője mindenekelőtt az abaligeti kemping területén folvó nagyarányú korszerűsítési munkákra hívja fel a figyelmet. Az 1960-as évek elején telepített habbeton házakat most cserélik át igényesen felszerelt, háromágyas nyaralóházakkal. Ezekben a tetszetős külsejű faházakban hideg-meleg víz és zuhanyozó is van, s a három személy elhelyezésére egy két-ágyas és egy egyágyas hálófülke áll rendelkezésre. Ezek a bungalószerű üdülőházak luxus jellegűek, egy férőhely mégis mindössze 50 forintba kerül; nagy részük le is van már kötve az egész szezonra, holott még el sem készültek teljesen.

Még nagyobb fejlődés előtt áll az orfűi tórendszer. Itt 40 millió forintos beruházással nagy területű *kirándulóközpont* létesül, kempinggel és hozzácsatlakozó fürdőmedencével a Pécsi-tavon. Ebből az összegből — amelynek felét az állam, felét a megye adta — megépül az egész üdülőterületet kiszolgáló szennyvíztisztító telep és gerincvezetéke, az elmúlt hetekben pedig már el is készült az orfűi vízmű, amely Komló elátásába is besegít. A Vízfő-forrás fölé telepített, óriási mákfejhez hasonlító víztorony szép összhangban simul a természetvédelmi terület dombhajlataihoz.

A távlati tervek szerint az orfűi tórendszer *napi 30 000 ember befogadására lesz alkalmas*, vagyis jelentős szerepet tölt majd be *a belföldi turizmus igényeinek kielégítésében.* Hogy pedig ezek a tájfejlesztő elképzelések nem maradnak papíron, arra biztosítékot nyújtanak az eddigi látványosan szép eredmények, amelyek jórészt társadalmi erőből jöttek létre a Mecsek szívében, sebes patakjainak mentén.

Antalffy Gyula

Kitüntetéses doktoravatás Szegeden

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen kedden *Borbényi* Zita és *Kadocsa* Edit orvosokat sub auspiciis rei publicae popularis kitüntetéssel doktorrá avatták. A díszes diplomákat dr. *Berencsi* György rektorhelyettes adta át a két fiatal orvosnak. Ezután — az Elnöki Tanács elnökének a képviseletében — *Ortutay* Gyula akadémikus, az Elnöki Tanács tagja mondott beszédet, majd átnyújtotta Borbényi Zitának és Kadocsa Editnek a népköztársaság címerével díszített aranygyűrűt.

Központi rendelőintézet épül Angyalföldön

A Róbert Károly körúti kórház területén épül fel Angyalföld első központi szakorvosi rendelőintézete, amelynek az alapkövét kedden ünnepélyesen helyezte el *Kovács* Károly, az MSZMP XIII. kerületi bizottságának első titkára és *Földes* Róbert, Angyalföld tanácselnöke. A Szegedi út—Béke tér sarkán 35 munkahelyes, hatemeletes modern egészségügyi intézményt létesítenek 42,8 millió forintos költséggel. A korszerű intézmény 1977. április 4-i avatása jelentősen javítja majd a 150 ezer lakosú Angyalföld szakorvosi ellátását.

A magyar—csehszlovák gazdasági kapcsolatok

Könnyűiparunk segítői

A *Zbrojovka Vsetín* vállalat a csehszlovák finommechanikai gyárak sorában is kiemelkedő helyet tölt be és gépeit hazánkban is nagyon megbecsülik. A negyedik ötéves népgazdasági terv számolt *a textil-ruházati ipar fejlesztésével* és erre sok milliárd forintot költött. Az országgyűlésen négy éve a kormányprogram ismertetésekor hangsúlyozták: *az elhasznált, elavult gépek kicserélésére, korszerű technológia bevezetésére kerül sor*, megváltozik a gyártmányösszetétel.

Az elmúlt négy és fél év alatt sok korszerű, divatos termék került ki a könnyűipari üzemekből *az üzletekbe.* Például *több ballonanyagot igényel a lakosság ruhára, felsőkabátra.* Ezt korszerű gépek állítják elő. A gépek gyártója a *Zbrojovka Vsetín* gyár.

Három völgyben

Az Észak-Morva hegyvidék három völgyében húzódik a gyár sok-sok üzeme. A gyárat 1937-ben alapították. Harminc évvel ezelőtt — *a szovjet hadsereg felszabadító, győzelmes harcai eredményeként* — itt is elhallgattak a fegyverek. Új élet kezdődött, helyreállítással, üzemek fejlesztésével.

A gyár a *Brnói Általános Gépipari Egyesüléshez* tartozik tizenharmad-magával. *Fonó- és szövőgépeket állít elő hazai célra és kivitelre.*

Érdekes emberrel ismerkedtünk meg Blahoslav *Kraus* igazgató személyében. 36 éve dolgozik a textilgépiavító iparban. Inasként kezdte a gyárban, majd megszerezte a technikusi képzettséget. A nagy egyesülésben igazgatói posztokat töltött be és évekkel ezelőtt bízták rá ének a gyárnak az irányítását.

A munkás-igazgató elmondotta, hogy a magyar textilipar rekonstrukciójához *1971 óta mostanáig 876 pneumatikus szövőgépet szállítottak.* Soroksáron —a kulcsra készen átadott gyárban — 480 BD típusú szövőgép működik, Sopronban — *a PANYOVA üzemében* —, Szombathelyen, a Pamuttextil Művekben több tucat működik és járul hozzá a termelékenység emeléséhez, a tervek teljesítéséhez, *a munkaerő pótlásához.*

Jártunk a három völgyben húzódó műhelyekben és az igazgató megmutatta a legújabb pneumatikus szövőgépet, amelyet rendkívül finom alkatrészekből szerelnek össze. Láttuk a fényképét a *„jövő szövőgépének"*, amely kiállításról kiállításra vándorol. Nemrég az Egyesült Államokban állították ki, ősszel pedig a milánói textilgép-bemutatón szerepel. A gyár *KONTIS márkájú*, nagy teljesítményű szövőgépe mindenütt sikert arat. Szélessége 3 méter 30 centiméter és a komplett sort hetvenezer alkatrészből szerelik össze. A gép egyébként az Usti nad Orliciban működő *Pamuttextilipari Kutató Intézet* 60 szabadalmát foglalja magában. *Teljesítménye háromszorosa az eddigi szövőgépének.*

Ha rendelünk

— Kaphat-e a magyar könnyűipar ebből az új típusból? — tettük fel a kérdést Blahoslav Kraus igazgatónak.

— *Készséggel szállítunk, hiszen a magyar gyárak jó partnerek.*

A nagy teljesítményű szövőgép sorozatgyártása 1977-ben kezdődik és *utána már lehet rendelni.* A rendelésekkel kapcsolatban közölte az igazgató, hogy 1976-ban a BD típusú szövőgépekből a Pamuttextil Művekbe 52, Sopronba 24 és Szombathelyre 89 darabot szállítanak az *INVESTA külkereskedelmi vállalat útján a Technoimpex Magyar Gépipari Külkereskedelmi Vállalat közbejöttével.*

A szövőgépeket a világ 45 országában értékesítik. A munkaerőhiánnyal küszködő magyar textilipar szempontjából igen kedvező, hogy *a korszerű gépeket a baráti országból szerezhetjük be.*

Új üzem

A 25 000 lakosú Vsetín városnak a Zbrojovka a legnagyobb üzeme és a járásban is az első helyet foglalja el. Több ezer dolgozója *szilárd bázisa a nagy ütemű iparfejlesztésnek. „Mindig tovább kell lépni, nem szabad megpihenni!"* Így foglalta össze tömören az igazgató a következő időszak gyártási programját.

Csehszlovákia teljes felszabadításának 30. évfordulóján, *május 9-e alkalmából új üzemet avattak.* 2000 négyzetméter alapterületű ez a gyors munkával elkészült termelőcsarnok. Itt állítják elő a szövőgépek, nagy teljesítményű berendezések alkatrészeit. A csehszlovák kormány döntése alapján jelentős összegű beruházást kapott a vállalat és a fejlesztés tovább folyik, mert külföldön is nagyon keresettek a rendkívül precíz, finom alkatrészekből összeszerelt szövőgépek.

V. I.

Érdekességek a Szovjetunióból

Nyolcvan országban dolgoznak szovjet gyártmányú traktorok, mezőgazdasági és útépítő gépek. A legtöbbet a szocialista közösség országai vásárolják belőlük, de van a szovjet mezőgazdasági gépek vevői között több angol, olasz, kanadai, finn, francia és amerikai cég is. Az idén a szovjet fél nagy volumenű megállapodást kötött az iraki mezőgazdasági és agrárreformügyi minisztériummal. A Szovjetunió a megállapodás értelmében nagy mennyiségű traktort, gabonakombájnt és útépítő gépet szállít Irakba.

*

Szovjet—amerikai szimpoziont tartottak Kijevben a lézerek építőipari alkalmazásáról. A találkozót szovjet részről az Ukrán Állami Építőipari Vállalat, amerikai részről pedig a Kalifornia államban működő Spectra-Physic cég szervezte. A szimpozionon egyebek közt szó volt arról, hogy a kvantumgenerátorból kibocsátott sugár — amely a pontos irány megválasztásához ideálisan egyenes vonal — az utóbbi években kezdi kiszorítani a hagyományos mérőeszközöket az építkezéseken. Ma már e sugár segítségével csővezetékeket fektetnek le, alagútakat, valamint vasúti töltéseket építenek. A lézerműszerek használata egyszerű, gyorsítják a munkát, és függetlenítik az építkezést az időjárási körülményektől, a napszakoktól. A szimpozion bebizonyította: megvan a reális alap ahhoz, hogy a két ország együttműködjön a magasépületek építéséhez szükséges lézerberendezések kifejlesztése és alkalmazása, valamint kemény téli körülmények között is munkaképes kvantumgenerátorok szerkesztése terén.

*

Leningrádi konstruktőrök új országúti versenyautót építenek. Az új modell hengerűrtartalma 3 és 7 liter között lesz. A könnyű, rétegezett anyagból épített, stabilizálószárnnyal felszerelt, áramvonalas karosszéria és a motor nagy teljesítménye több mint 300 km/óra sebesség elérését teszi lehetővé.

*

Hány delfin van a Feketetengerben? Mely fajtáik szaporodnak a leggyorsabban? Ezekre a kérdésekre repülőgépes megfigyelők keresik a választ. A Kaukázustól a Balkán-félszigetig megvizsgálták már a vízterület több mint háromnegyed részét, és több mint 2800 delfint regisztráltak, elsősorban palackorrú, illetve fehér oldalú, rövid csőrű delfineket.

*

Nagy könyvsiker lett K. Moszkalenkónak, a Szovjetunió marsalljának A délnyugati irányban című memoárja. A szerző a szovjet—német front déli szárnyának eseményeivel foglalkozik, és a háború első napjától az utolsóig vezet végig azon az úton, amely Vlagvimir-Volinszkijnál kezdődött, Sztálingrádnál folytatódott és Prágánál ért véget. A kétkötetes mű már lengyelül is megjelent.

Modern vadászfegyvereket bemutató kiállítást rendeztek Moszkvában. Az izsevszki és a tulai gyár simacsövű fegyvereket, karabélyokat, sportpuskákat és lőszereket állított ki. Több fegyvert vésett miniatúrák, metszetek, berakások díszítenek. A tulai és az izsevszki vadász- és sportfegyverek kiváló minőségük miatt igen keresettek: 50 országba exportálják őket.

*

Még ebben a hajózási idényben átadják a forgalomnak a Jenyiszej folyó új, maklakovói kikötőrendszerének első részét. A Jenyiszejszktől nem messze fekvő kikötőbe a transzszibériai fővonalról kiinduló vasúton jutnak el a szállítmányok. A Távol-Északra irányuló folyami szállítások ezzel jelentősen meggyorsulnak.

*

Tbilisziben Gorkij-emlékművet avattak a nagy író nevét viselő utcában. 1892-ben a Kavkaz című újságban ebben a városban jelent meg Gorkij első elbeszélése: a Csudra Makar. Megvan még az a ház, ahol Gorkij lakott és ahol munkás önképzőkört vezetett. Az emlékmű alkotói: V. és A. Topuridze szobrászok, valamint O. Litanisvili építész.

*

Primorje megye déli részén, nem messze a legrégibb vadaskerttől, a Kedrovaja Pagytól, 40 ezer hektáron természetvédelmi övezetet hoztak létre a Fekete-hegység párducainak megóvására. Ezen a vidéken 35—40 ilyen vadállatról tudnak. A szakértők szerint a párducok nem veszélyeztetik a körzet állatvilágát, mivel általában csak a beteg állatokra vadásznak.

*

Mintegy 3000 szovjet gyártmányú repülőgép és helikopter közlekedik Európa, Ázsia, Afrika és Latin-Amerika légi útvonalain, de használják őket a gazdasági élet más területein is. Még azok az iparilag legfejlettebb országok is vásárolnak szovjet gépeket, amelyeknek van saját repülőiparuk. A sugárhajtóműves Jak—40-es menetrendszerű gépeken közlekednek Olaszországban, a KA—26-os helikoptereket megtalálhatjuk Svédországban és az NSZK-ban. A Jak—40-es iránt nagy az érdeklődés Kanadában és az Egyesült Államokban is.

(A *Szovjetunió* című folyóiratból)

A
MAGYAR HÍRLAP
VASÁRNAP ESTI SZÁMÁHOZ
MOZGÓ LAPÁRUSOKAT
KERES A POSTA
Jelentkezés:
vasárnap délután 16 órától a Lapkiadó Vállalat portáján.
BUDAPEST VII., LENIN KÖRÚT 9—11.